Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0001-0

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0002-6

1757.

1. Bentz, Johann Jacobus: De causa possessionis

2. Buchsenstein, Johannes Adamus: De adquisitione et
amissione fructuum a bonae et malae fidei possessore.
ex. Analysi l. 22. C. de rei vindicatione

3. Coepernus, Johannes: De creditorum in concursu praefe-
rentia

4. Daniel, Georgius von: Theses inaug. jus temporis
praetorii obtantes ad l. 6 C. de feriis et
accommodatae.

5. Faber, Justus Sebastianus: De societate

6. Halbritter, Johannes Georgius: De majoratu ongo
Majorats. Quitern

7. Lentz, Johannes Caspanus: De audientia episcopali.

8. Pancus, Georgius Henricus: De damno contra l. Aquiliam
dato.

9. Pancus, Georgius Henricus: De delicto damni ex l.
Aquilia ejusdem vindice.

1657.

9. Reichmannus, Gobbardensis: De repetitione dotis

10. Schallerus, Jacobus: Civi Democraticus.

11. Schoene, Arnoldus: De subhastatione

12. Schoene, Hermanus: De inducüs moratoriis

13. Tabor, Joh. Otto: De sententia Nov. CLX Capitis 5

et II schavag. de cust. evictT. - .

13a. Tabor, Joh. Otto: De continuanda annorum rect. tuum prestatione

14. Beiglerus, Johannes: Collationis juris Romani et Hungarici TT. PPWTT.

1652

1. Berneggerus, Fabiâs: De monopoliis

2. Braun, David: De judicio sortis per judicem.

3 Bullaeus, Henricus Joachimus: De contumacia

4. Cramer, Johannes: De adulteriis, stupro, incesto et Senatusconsulto ad l. Julian.

1652.

5. Kenzel, Christianus: De instrumentorum editione

6. Meinders, Franciscus: De censione actionum

7. Szellenczky, Jacobus: De censione Consensus

8. Tabor, Johan Otto, fac. jur. Decanus: Programma, quo ad solemnia doctoralia Viri Dis Thommasini et Hunici Joachimi Bullaei invitat.

9. Tabor, Joh. Otto: De investitura feudali.

10. Tabor, Joh. Otto: De termino antichreseos Lastae, et ejus, quod interest.

11. Tabor, Joh. Otto: De patria potestate.

12. Tabor, Joh. Otto: De nonusu vel abrogatione finis Justinianei.

13. Tabor, Joh. Otto: De censuum mixtorum, et antichreseos perpetuatione

14. Tabor, Joh Otto: De jure emphyteutico.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0005-3

1652

15. Tabor, Dr. Otto: De causis pupillaribus, tam ju-
dicalibus, pacto extensivo prorogatis, nautica
et cambialibus.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0007-4

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0008-9

De
203.7

CASV FORTVITO

DISPUTATIO INAUGURALIS

QVAM

Sub unico SS. Trinitatis præsidio,

Ex Decreto & Authoritate

NOBILISSIMI ET AMPLIS.

SIMI JCTORUM ORDINIS, IN CELE-

BERRIMA ARGENTORATENSIUM

UNIVERSITATE,

Pro Insignibus, Privilegiis, & Immunitatibus

Doctoralibus in Utroq; Jure obtinendis,

Publicæ ac solemni Censuræ submittit

JOHANNES JACOBUS [illegible]

Argentoratensis,

Die 23 Julii,

ARGENTORATI,

Typis Johan-Petri ab Heyden,

Sæ Isc LI.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0010-0

Dissertatio Juridica

DE

DELICTO DAMNI ET L. AQVILIA

ejusdem vindice

conscripta

à

GEORGIO HENRICO PANCUG,
Wimpinensi

ARGENTORATI

Typis JOHANNIS PHILIPPI MÜLBII,

Et JOSIÆ STÆDELII,

M. DC. LI.

VIRIS

NOBILISSIMIS, AMPLITUDINE, REVERENDA DIGNITATE, CONSILIIS atque Prudentia eminentissimis

Dn. AUGUSTO FRIDERICO Heuchelin/ J. U. L. Reipubl. Heilbronnensis Syndico gravissimo.

Dn. JOHAN. GEORGIO Heuchelin/ Pastori apud Posonienses vigilantissimo.

Dn. PHILIPPO DAVIDI Heuchelin/ Generosissimi Baronis ab Herberstein Secretario meritissimo.

Dn. CASPARO Heuchelin/ J. U. L. Liberæ Regiæq; Posonienſis civitatis Syndico dignissimo

Dnn. Avunculis atque Cognatis submissæ devotionis & filialis observantiæ cultu ætatem venerandis

S. P. P.

INsignia vestra in me merita, Observandissimi Viri, præsente pagellâ præcone in vulgi conspectum produco; vereor quidem, ne vobis invitis. Quos enim solius virtutis amore promptissima suæ liberalitatis exercitia hactenus continuasse perspexi, eos non sine fastidio invulgus diffusa elogiorum suæ virtuti debitorum blandimenta auribus percepturos, jure præsumo.

Veruntamen, ne fortè prolixior ampliorum ad redhostimenta tantis beneficiis congruentia requisitarum virium expectatio oblivionem argueret, malui verecundas vestras aures,

res, publico omnium ſuffragio, gratis onerare laudibus, quam memetipſum indignis deteſtandæ ingratitudinis ſuſpicionibus involvere. Quamobrem, ſicut pleniorem ſtudiorum maturitatem publicè probatam daturus, Juſtinianea propugnando revereor: Ita gratum oſtenſurus animum ea Juſtiniani verba, quæ inſerta ſunt conſtitutioni legis 7. ibi: Quis enim talis adfectus extraneus inveniatur, ut vincat paternum. Cod. de curat. furioſ. vel prodig. tanquam laudibus veſtris inimica, impræſentiarum audacter repudio. Nec ſanè injuriâ; ſiquidem ſatis abſurdum foret, ſi promptiùs aſſentirer ei, quem ars æqui bonique commendat, quam ipſis jurium præceptis, attributionem ejus, quod unicuique debetur, ex naturæ legis dictamine flagitantibus. Aſt, quid, Mecænates Optimi, æquiore Vobis debetur jure, quam laus piiſſimè ſuperati adfectus paterni? quippe, qui cumulatiſſima beneficia tantâ in me contuliſtis promptitudine, ut meritò hactenus dubitarim, an non ſupremi numinis potiùs æmulemini bonitatem, quàm genitoris. Et ſanè, quis non paterni adfectus Vos proclamabit Victores, qui noverit, adeò aſſiduam Vos mei geſſiſſe curam, ut, beneficiis ad abuſum uſque in me collatis, optimi parentis obitum (quem adhucdum pueriles lugebant oculi) non tàm ſenſerim, quam ſciverim: imò, qui cogitaverit, extraneorum merita tantò ſublimiore, quàm paterna, loco conſtituenda eſſe, quantò plus illa continent pietatis, minùs debiti. Sed ceſſo elogia, beneficentiam Veſtram deprædicantia, latiùs diffundere, cum publicus famæ calculus jam dudum ea comprobârit. Neque alios, quos fortè non levior premit Veſtrorum meritorum moles, præconiis potiùs, quam adfectu, ſuperare contendam. Quapropter, cum præſentem ingenii fœtum, poſt exploratam ejuſdem maturitatem, cum ſummis Doctoratus privilegiis atque honoribus authoritate publicâ commutandum, Veſtris hucuſque nutri-

nutriverim subsiditis, prætermittere sine piaculo haud potui, quin eundem, spretis aliorum amplexibus, ad pedes Vestros submissè deponerem, hocque publicitùs oblato gratissimæ mentis thure, ad quemvis reverentiæ & obsequii cultum palàm me obstringerem. Admittite ergò, incomparabiles Patroni, exile hoc immensi adfectus specimen, meque è sinu vestro haud prius dimittite, quam à vobismetipsis dimiseritis hereditarium pietatis atque virtutis amorem.

DEUM immortalem ardentissimis animi suspiriis supplex oro, ut beneficia Vestra, quibus demerendis longè imparem me esse profiteor, largissimâ suâ benedictione clementer compenset, vosq; publico cumprimis bono natos, quam diutissimè superstites conservet Ecclesiæ, Reipublicæ,

Vestro denique

devotissimo clienti

Georgio Henrico Pancug.

QUî data damna queant pelli medicamine justo,
Qua queat illæsum quisque tenere suum,
Materiam pro summis sumis honoribus aptam,
Juris pansophiam pannomiamq; capit.
Id, Pancuge, tuæ mentis vis ampla parabat.
Pellat damna Deus! det decora ampla Deus!

scr. amoris mnemosynon

Joh. Georg. Dorscheus D.

PRÆ-

PRÆLOQUIUM.

POsteaquam, Benevole Lector, impetratâ à Nobiliſsimo atque Ampliſsimo inclytæ hujus Univerſitatis ICTorum ordine, pro adipiſcendis in in utroque jure ſummis honoribus, publicè diſſerendi licentiâ, de ſelectiore quodam themate pertractando mihi cogitandum eſſet, deprehendi, nominum, quibus tot nobiliſsima juris capita in Scholis noſtris inclaruêre, tantam eſſe varietatem, tantamque eminentiam, ut, explosâ judicii curiosâ ſcrupuloſitate, eam juris partem interpretari ſatiùs ſit, quam vel propenſiora animi vota elegerint, vel fidelia venerandi Præceptoris conſilia ſuggeſſerint. Quocirca, priſtinæ mentis ſententiæ ſatisfacturus, de utiliſsimâ Retractus conventionalis materiâ ſcribere conſtitui, imò & cœpi. Monitus autem, huic operi jam ante biennium, in diſſertatione quâdam, ſcripta ad l. 2. C. de pact. int, empt. & vend. compos. doctam fuiſſe admotam manum, tantò promptiùs calamum retraxi, quantò magis mihi verẽdum erat, ne eâdem tusâ incude conaminis pertinaciam rideat, ſi non ipſa d. diſputationis ἀκρίβεια, ſaltem laborum ſimilitudo. Quas itaque delicias, Benevole Lector, inopinata mihi hoc modo ſubtraxêre fata, eas cum obſervanti ſuffragatione meâ, mentiſque applauſu, conſilio ſuo reſtituit, Viri Nobiliſsimus atque Conſultiſsimus Dn. D. Tabor, Patronus, Promotor & Præceptor memeus, religiosè venerandus, qui in æſtimatiſsimæ racemationis ſuæ conſortium me admittens, benevolè ſuaſit, ut, dignum tantis honoribus ſpecimen Tibi exhibiturus, præſenti themate accurratiori doctrinâ expoſito, alieni laboris defectum induſtriâ meâ ſupplerem. Et ſanè his Tanti Viri monitis morem exactiùs geſsiſſem, niſi curſum fervidâ cum diligentiâ cœptorum ſufflaminaſſent, & vehementior

tior morbus, & literarum, ad patrios lares me revocantium, instantissimæ preces. Accipe ergò, Benevole Lector, has præcipitato studio conscriptas theses, & interea, donec laborem susceptum, divini numinis adiutus gratiâ ab imperfectione redemero, analytici speciminis fructum, fortè non contemnendum, æquâ mente explora. Vale.

THESIS I.

Ratio connexionis, ob quam hic tit. in D. & C. Vindicationibus subnectitur.

ANtequam ad tractationem ipsius tituli digrediar, operæ pretium erit, pauca quædam de ratione, quæ juris conditores, ad diversam eidem, tum in Digestis ac Codice, tum etiam Institutis, sedem constituendam, movisse videtur, præmonere: quippe cum animadvertere liceat, alios inconsideratâ facilitate Cuiaciano hortamini, de materiarum serie haud ubivis superstitiosè exquirendâ, obtemperantes, cohæsionis declarationem omninò prætermittere, alios v. qualicunque nexus figmento contentos, rem acu nequaquam attingere. Et sanè vix est, ut hisce posterioribus non accenseam Colleg. Argent. Wesemb. Treutl. alios, qui *in præfatione ad tit. 1. lib. 9. ff.* ejusdem cum superioribus connexionem flagitantibus, nil nisi extrinsecam realium actionũ cum personalibus istis affinitatem ostendunt: quin enim ratio eorum, qui titulum nostrum in classem eam, ubi privata explicantur delicta, (perinde atque in Institutionibus) conyciendum fuisse existimant, hâc ipsâ validior sit, extra dubitationis aleam, me judice, positum est.

2. Malo itaque, methodum Tribonianeam hoc loco defensurus, sententiæ Amplissimi Domini D. Taboris subscribere, qui *definit. criminal. Racem. 2. 8. 2.* sedem hujus materiei ea ratione tuetur, quod scl: juris conditores, ad ordinem edicti perpetui, à Iuliano digesti (vide *constitut. de concept. Digest. l. 1. §. 5. C. de VIE.*) monstrare voluerint, non tantum, ut rerum nostrarum dominium vindicare, sed etiam, quomodo earum integritatem à damno dato asserere possimus. Confer ejusdem Consultissimi Viri *generalem PP. ichnographiam, ut & dichotomicam illarum partitionem tab. 2.*

3. Hâc ἀναλυτικῶς ratione præmissâ, ipsius thematis explicationem ordior, tractaturus congruâ methodo, tum de ipso damni delicto, tum etiam de actionibus ad illud vindicandum comparatis.

4. Dam-

4. Damnum à demendo ſive diminuendo derivari, ſatis manifeſtè docemur *in l. 3. ff. de damno infect.* Ubi JC. Paulus ait, damnum ab ademptione ſive deminutione patrimonii dictum eſſe. Quæ verba (exemplo *pr. l. de teſt. ord.*) rei non minùs, quàm nominis definitionem continere videntur; quippe cum diminutionis ademptioniſve vocula, præterquã quod nominis originem monſtrat, ipſius generis: adjectum v. patrimonii vocabulum ſpecificæ differentiæ, ſignificatum damni proprium ab improprio ſecernentis, vicem obtineat. *Definitio vocis damni nominalis et ymologica.*

5. Sumitur autem vox damni à JCtis non uno eodemque ſenſu, ſed nonnunquam valdè diverſis, nempe aut *Propriè*, aut *Improprie* & abuſivè. *Hoc modo* quandoque ponitur ad deſignandam damni æſtimationem, ut in *l. 13. §. 2. ibi. & ait Celſus, legem domino damna ſalva eſſe voluiſſe. & l 33. f. pr. ibi: in lege enim aquiliâ damnum conſequimur. ff. h. t.* vel etiam qualemcunque læſionem, v. c. voluntatis. *l. 23. §. 2. ibi: citra damnum voluntatis. ff. de fideicom. libert. Illo modo*, ſi ſc. in ſenſu ponatur proprio, diverſos admittit ſignificatorum gradus. Sumitur enim 1. *Latiſſimè*, pro qualicunq; patrimonii diminutione, adeò ut non minùs damnum legitimum, ceu pœnam ex lege imminentem *l. 9. § 2. in fin. de minor. l. ſi pro fure damnum deciſum ſit. 7. ff. de condict. furt. l. 6. §. 5. ff. de furt.* quàm illegitima damna ambitu ſuo complectatur. *Homonymicæ.*

6. Ex his in ſupremam hanc claſſem conjicio. 1. Lucrum amiſſum, per textum in *l. 2. §. damnum. ne quid in loc. publ. vid. Gœd. in comm. adl 81. ff. de V. S.* ubi latiſſimũ hunc damni ſignificatũ probaturus plures textus cumulat. 2. Impendia *l. 7. pr. ff. h. t.* & quidẽ in ſpecie litis impenſas, vulgò die Gerichtskoſten. Cui tamen poſteriori aſſerto haud obloquitur *§. 1. verſ. hæc a. in fin. Inſt. de pœn. tem. litig. c. ult. in f. ext. de reſc. c. dilecti. 17. ext. de for. compet. c. penult. ext. de injur.* qui textus damnum à litis impensâ manifeſtè diſtinguunt. Quantumvis enim in confeſſo ſit, hæc inter ſe quadantenus differre, damnumque expenſarum nomine regulariter (*vid. Berlich. part. 1. concl. 54. n. 96. & ſeqq.*) non contineri; certũ tamen eſt è diverſo, damni, velut generaliori nomine, ipſas venire expenſas; imò has ſolas quandoque deſignare, uti conſtat ex *l. 3. §. 2. in fin. C. de ſumm. Trini. l. ſancimus. 25. C. de adminiſt. tutor. vid. Vmm. diſp. de proceſſ. 22. θ. 15. cum ibi allegat. Treutl. 1. diſp. 18. θ. 1. lit. B.*

7. 2. *Latè*, quatenus nempe denotat imminutionem pa-

trimonii, non tantùm per rei noſtræ corruptionem, ſed & amotionem, furto vel rapinâ factam; ut notant Dd. per textum in *l.* 27. §. *ſi olivam.* 25. *ff. h. t.* vid. Gothof. *in not. ad d. l.* 3. *de damn. infect.* Treutl. *d. loc.* Quo pertinet illud Horatii 1. *epiſt.* 16. *ad Q. Thēticum:*

Nam de mille fabæ modiis, cum ſurripis unum,
Damnum eſt: non facinus mihi pacto lenius iſto.

allegatum ab Ampl. Dn. D. Tabore *Rac.* 2. *θ* 39.

8. 3. *Strictè*, pro ſolâ rei deterioratione, ita tamen, ut etiam pauperiem ſub ſe comprehendat. juxta *l.* 1. §. *ait prætor.* 3. *ff. ſi quadr. paup. feciſſ. dic.* 4. *Strictiſſimè*, pro deterioratione culposâ h. e. cum injuriâ facientis conjunctâ: Quæ ſignificatio hujus quidē loci propria, accuratiùs tamen ab æquivocatione perpurganda eſt.

9. Etenim vocabulum damni in titulo noſtro nō tantum ipſum damnificationis actum, ſed & quandoq; delictum, tanquam privatorum delictorum diſtinctam ſpeciem deſignat: quemadmodum hanc differentiam in ſimili declarat JC. Vlpianus in *l.* 1. *ff. ſi quadr. paup. fec. dic.* ubi hæc duo in noſtro titulo nudo intellectu diſtinguenda, verbis à ſe in vicem ſecernit; ita, ut damnum à quadrupede datum, pauperiem ſive noxam, ipſum v. delictum (*καταχρηστικῶς* ſic dictum *l.* 238. §. 3. *ff. de V. S.*) noxiam appellet. *d. l.* 1. §. 1. 3. 9. *l. pen. & ult. eod.*

Synonymica. 10. Synonymorum perplura in jure occurrunt, quorū alia generaliter, alia v. ſpecialiter eundem cum damni voce ſignificatum habent. Etenim damnum latè ſumptum quandoq; nominatur (1.) detrimentum. *l.* 21. §. *ult. de negot. geſt. l.* 14. *ff. de cond. indeb. l.* 40. § 1. *ibi: detrimentū hoc quod beneficio* (h. e. *maleficio*, uti notavit Ampliſſ. Dn. D. Tab. *d. Racem.* 2. 9. 7.) *ejus contigit. & c. de damn. infect. l.* 206. *fi. de reg. jur. c. mutare. c. delictum. eod. in* 6. (2.) incommodum. *l.* 10. *ff. d. t.* (3.) deminutio. *d. l.* 3. *de dam. inf.* (4.) onus. *l. un.* §. 4. C. *de caduc. toll. c. qui ſentit. de reg. jur. in* 6. (5.) Periculum. *l.* 1. *l.* 4. *& tot. tit. ff. de peric. & com. rei vend. l.* 4. *pr. naut. caup. ſtabul.* (6) Diſpendium *c. cum contingat. extr. de jurejur.* (7.) Jactura. *l. planè. verſ. ſed benigniùs. ff de petit. hered. c locupletari. de reg. jur. in* 6. Et denique (8.) Injuria, *d. l.* 2. §. 10. *ne quid in loc. publ. l.* 75 *ff. de reg. jur.* quod vocabulum reſtrictiùs damnum denotat, ut patet ex *l.* 37. *pr. ff. h. t.* ubi Javolenus injuriā dare ait, pro inferre damnum Aquiliâ vindicandum.

Paronymica. 11. Inter paronyma refero vocabulum damnoſum, quod, ut alibi paſſim, ita cumprimis in notiſſimo illo Gaii textu *l.* 7. *ff. teſtam. quem. aper.* locoq; parallelo *l.* 61. §. 5 *ff. de furt.* occurrit.

12. Hæc ad nomen notasse sufficiat. Rem ipsam varii variè pro diversâ considerandi ratione definiunt. Quemadmodum enim ex supra dictis facili negotio colligitur, damnum duobus præcipuè modis intueri possumus; vel absolutè & in se, vel cum adjectâ delicti qualitate. Illo modo cõsiderari solet vel ut factum, vel ut infectum, vel utroq; modo simul. Ut factum definitur à Gœddeo, incommodum quod alicujus facto vel injuriâ, aut injuriâ nostrâ sentimus. *in comm. ad l. 71. n. 4.* Ut infectum JC. Gajus definit, damnum nondum factum, quod futurum veremur. *l. 2. ff. de damn. inf.* Utroque modo simul consideratum describi potest detrimentum quod alter per alterum (adde vel semetipsum. *arg. l. quod si possessor. ff. de petit. hered. l. quod quis. 203. ff. de R. I. c. damnum. eod. in 6.*) sentit aut sentire potest Treutl. 1. *disp.* 18. *th.* 1. *Definitiones reales generaliores.*

13. Quod si autem damno delicti qualitatem adjungamus, constabit ex antea dictis, idipsum & hâc ratione duplicem ex jure nostro definitionem admittere, generalem nempe & specialem. In genere sic definio, quod scil. sit delictum privatum, quo quis dolo vel injuriâ, alterius patrimonium vel interceptione vel corruptione minuit.

14. In specie damni delictum expositurus, amplector doctrinam Viri Spectabilis, Excellentissimi atq; Consultissimi Dn. D. Biccii, Fautoris, & Præceptoris mei devoto mentis studio ætatem colendi, qui *rer. quotid. sect. 4. th. 151.* illud hoc modo definit: quod sc. sit delictum privatũ, quo res aliena, sive animata, sive inanimata per injuriam corrumpitur, aut perimitur, quod ex duobus, quæ supersunt, L. Aquiliæ capitibus vindicatur. *Specialiõ.*

15. His ita expositis, justo ordine ad divisionem progredior. Tametsi autem notum sit, damnum latè sumptum, secundum varia causarum genera, diversimodas admittere sectiones: nolui tamen singulas huc referre, veritus ne fortè necessum sit, Logicorum audire reprehensionem, iis procul dubio imminentem, qui vocabula sub anatomiã revocaturi, ampliores, quam dividenda habent, ostendendo partes, monstrosam quodammodo operam exhibent.

16. Cum itaq; mihi propositum sit, de damno Aquiliâ lege vindicando, hoc loco differere; relictis generalioribus aliorum divisionibus, tres tantummodò, huic themati congruentes, assumam; Quarum prima damnum dividit in dolo vel culpâ admissum, quæ distinctio præcipuè fundatur in *l. 3. & §. 14. l. h. t.* Altera, in id, quod

infertur, aut rei corruptione ac mutatione, aut applicatione ejus, cujus molesta sit separatio, ut inquit JC. *in d. l.* 27. §. 14. *h.* Tertia in id, quod corpori infertur, aut corpore, aut non corpore. § *ult. Inst. eod.*

De causâ efficiente damni injuriæ remotâ.

17. Nunc explicandæ erunt causæ, & quidem primò efficiens, quam constituo duplicem, remotam & Propinquam. Remotam quæro in ipsâ lege; eaq; tum Naturali, tum civili.

18. Naturæ legē quædam in vitio reposuisse, & ratio dictat, & JC. docet in *l.* 42. *ff. de V.S. ibi: probra quædam naturâ turpia sunt, quædam civiliter, & quasi more civitatis; utputa, ut furtum, adulterium, naturâ turpe est. &c.* quibus haud immeritò quoque damnum injuriâ datum annumerari argumento esse possunt *l.* 14 *ff. de cond. indeb. l.* 206. *ff. de reg. jur.*

19. Veruntamen, sicut ad efficientiam contractus, nedum juris gentium introductio, sed & civilis approbatio requiritur: Ita etiam in constitutione civilis delicti, præter naturæ legis reprobationem, legum quoq; civilium determinatione opus est confer de his optimè differentem Amplis. Dn. D. Tab. *Racem.* 1. θ. 18.

Propinquâ.

20. Causam propinquam ipsum hominem, per injuriam alteri damnum inferentem, nomino. per ea quæ traduntur *d. Racem.* 1. θ. 19. Cum enim jam supra dictum sit, damnum injuriæ, perinde ac alia quælibet delicta, duobus modis considerari, tum ut factum, tum ut delictum; facile quivis perspexerit, duplicē quoq; efficientem causam esse assignandā, quarum una tribuatur homini, altera legi. Quorsum fortassis haud ineptè refertur illud Pauli dictum in *epist. ad Rom.* 7. *v.* 7. Quid ergo dicemus? inquit, Lex peccatum est? Absit: sed peccatum non cognovi, nisi per legem. Nam & concupiscentiam non novissem, nisi Lex dixisset, Non concupisces.

Causæ impellentes.

21. Ad delictum hoc perpetrandum impellunt varia, veluti: Vindictæ cupiditas *l.* 45. §. 4. *l.* 52. §. 1. *h.* Sævitia *l.* 5. §. *final. h.* Lascivia sive petulantia. *l.* 9. §. *final. l.* 11. §. 5. *& passim. h.* Commiseratio. §. *ult. in fin. Inst. eod.* Temeritas, ex quâ prosiliunt actus vel ob imperitiam, *l.* 7. §. *fin. l.* 8. *pr. h.* §. 7. *& seq. l. eod.* vel infirmitatem *d. l.* 7. §. 2. *d. l.* 8. §. 1. *d.* §. 8. *vers. sed & si. l. eod.* damnosi. Desidia atque incuria. *cujus exempla h. t. passim sunt obvia.*

Subiectum agens seu delinquens.

22. Pergo ad explicationem materiæ, quæ vel est Subjectiva, vel Objectiva. Subjectivam expositurus, eam considerabo vel ut agentem, vel ut patientem. Subjectum agens satis manifestè ostendit JC. in *l.* 5. §. 2. quod sc. sit omnis homo injuriæ capax; nullo discri-

discrimine admisso vel sexus *l.9.ff.h.t.* aut status, *l.servi.14 de O.& A. l.48. h.t.* conditionisve qualiscunque. Hinc à damno in re conjugis dato haud divellit injuriam conjugale fœdus, ut patet ex *l.27. §.30. & l. penult. h.* neque etiam magistratus excipitur, quin, si injuriâ damnum dederit, culpæ reus fiat. *l.29. §.7. h. text. notab. l.32. ff. de iniur.* Sed de his uberiùs differendi commodior inferiùs dabitur occasio, ubi sc. de reo instituenda erit tractatio.

Subjectum patiens, cui damnum injuriâ datur.

23 Subjectum patiens distinguo in mediatum, & immediatum sive objectum propriè dictum. Sanè, licet non negatum eam, dari casum ubi hæc duo inter se confunduntur, veluti cum liber homo sui juris existens vulneratur *l.13. pr. ff. h. t.* regulariter tamen diversa sunt: quippe cum nunquam objecto, quâ tali, actio, velut æstimatoria damni ejusque quod interest, competat; sed subjecto patienti, ad quod damnum dimanat. Uti hoc docere potest exemplum servi vulnerati, **da zwar der Knecht den Schaden / der Herr aber den Verlust leydet.**

24. Subjectum itaque patiens est ipse rei læsæ dominus. *l.11. §.6. l.43. h.* vel is qui jus in re habet, ita tamen ut ipsius intersit. Huc refer, plenioris intellectus ergò, eam tabulæ annexæ partem, ubi actoris personam spectavi.

Objectum.

25. Quod objectum attinet, potest illud considerari tùm absolutè & in se, tum relatè. Absolutè, respectu scil. habito ad rei læsæ qualitatem, eamque vel naturalem, quatenus nempe res est vel animata vel inanimata, hæc vel mobilis vel immobilis. Sive civilem, dum res vel divini, vel humani juris læditur. Illæ, juxta *pr. & §§. seqq. Inst. de R. D. l.1. pr. ff. eod.* sunt vel sacræ, sanctæ, religiosæ. Hæ vel publicæ vel privatæ; quarum illæ rursum sub dividendæ in publicas in genere (v. Excellentiss. Dn. D. Biccium *rer. quotid. sect.2. θ.1. lit. A.*) publicas in specie, & res universitatis, &c. Quæ omnia ac singula rerum genera adæquatum hujus delicti objectum constituo.

26. Veruntamen hoc cum grano salis accipiendum erit, adhibitâ scil. distinctione, inter damnum dolo vel culpâ datum. Etenim assertum in rebus quidem quæ privati juris sunt, indistinctè procedere existimo, non v. in rebus, quæ divini vel publici juris sunt. In his enim quando damnum dolo datum fuerit, facinus plerumque in aliud nomen delicti transit, vel saltem genus actionis mutat, diversosque generat effectus.

27. Rela-

27. Relatè, cum reſpectu ſcil. dominii res conſideratæ ſunt vel Propriæ, vel alienæ. Et has quidem adæquatam huic delicto materiam objectivam exhibere, vulgatiſſimum axioma *l. in re mandata. C. mand.* evincit; ubi Imp. Conſtantinus ait, quod aliena quidem negotia exacto officio geri debeant, quiſque verò rei ſuæ moderator ſit & arbiter.

28. Cæterùm ſicut hæc circa res proprias diſponendi libertas, per jus alteri eâ in re quæſitum, nonnunquam reſtringitur: Ita quoq; contingere poteſt, ut etiam propriæ res damni iniuriæ obiectum fiant, perinde ac furti. *l.10. §. ult. & l. ſeq. ff. de furt.* veluti ſi debitor in re pignori à ſe datâ damnum per iniuriam dederit. *l. ſi dominus. 17. pr. & l. ſeq. h. l. ſervum. 27. ff. de pign. & hypoth.* aut proprietarius in re, in quâ alius uſumfructum habet *l. item Mela. 11. §. fin. l. ſeq. ff. h. l. 7. §. 4. l. 18. §. 2. ff. de dolo. l. 17. §. fin. ff. de uſufr.* vel poſſeſſionem iuſto titulo nactus eſt. *d. l. 17. pr. h.* Totiens ergò illud contingit, quotiens alterius intereſt rem manere ſalvam atque incorruptam.

29. Vbi tamen notanda venit diſtinctio, quam Ampliſſ. Dn. D. Tabor in *Racem. ad tit. de furt.* paſſim inculcat, nempe, inter intereſſe mediatū & immediatum; quâ non obſervatâ facile eſſet diſtinctionem rerum propriarum & alienarum hâc in parte eluſoriā reddere, ſaltem obiectu *§. final. I. de his qui ſui vel al. &c.* ubi dicitur, quod Reipublicæ interſit, ne quis re ſuâ malè utatur. Non n. hic ſpectamus, utrum damnū in re propriâ datum eventualiter & conſecutivè alteri noceat, ſed an immediatè propter ius in re quæſitum, quod hoc pacto lædi-tur, uti exempla ſuperiùs poſita manifeſtè docent. conf. *l. penult. ff. ad exhib.*

Forma. 30. Iam tranſeundum erit ad expoſitionem formæ, quam conſiſtere dicam in peremptione ceu corruptione iniuriosâ. Quæ duo propterea coniunxi, quòd in præſenti iuris capite nec iniuriam ſine damno, nec damnum ſine iniuriâ dediſſe ſufficiat. Non illud, quia eo caſu alia delicti ſpecies exiſtit, quā ὕβριν Græci appellant *pr. Inſt. de injur. l. 1. pr. ff. eod.* Non hoc, quia facinus in crimen haud incidit, *l. 3. in fin. & paſſim. h. t.* ceſſante iniuriâ, h. e. culpâ tum imprudentiæ, tum malitiæ. *§. 3. Inſt. eod. l. 5. §. 1. in fin. h.* quemadmodum ſchematiſmus, ad calcem harum theſium ſubnexus, pleniùs docebit, eâ parte, ubi adminicula rei, tùm vera, tum apparentia, oſtendi.

Finis. 31. Cauſam finalem huius delicti expoſiturus, præmitto diſtinctionem damni dati vel cum, vel ſine nocendi propoſito. Illa huius delicti ſpecies finem habet, hæc deſtituitur. Etenim quando damnum alteri per iniuriā ex propoſito infertur, actus iſte culpabilis originem trahit ex ſcientiâ vel rectâ, vel erronea, vel dubia. Illo caſu, verum exiſtit delictum, his v. caſibus quaſi delictum. Vtriuſq; finalis cauſa, in genere, eſt læſio ſeu damnum. In ſpecie v. iucunda fortè executio vindictæ *l. 5. f pr. l. 51. §. 1. h.* petulantiæ. *l. 9. §. final. l. 11. §. 5. eod. &c.* Cæterùm quando alterū lædimus citra propoſitum, (quod nón tantùm fit in caſibus fortuitis, ſed & improviſis, exemp. *l. 31. h.*) cauſa finalis actus, quâ illiciti, dari nulla poteſt; quia voluntate delinquendi ceſſante, finis quoque delicti ceſſat.

Affinia. 32. Affinia huic delicto ſunt, furtum. *l. 27. §. 25. & ſeq. h.* Iniuria. *d. l. 1, pr. ff. de iniur. pr. Inſt. eod.* Noxia. *l. 1. §. 1. ſupr. ſi quadrup. paup. fec. dic. &c.* da-

Effectum. mnum, quod nec corpore nec corpori fuit datum. *§. fin. Inſt. h.*

33. Effectum huius delicti ſubnexa tabula prolixiùs explicabit.

G

Relatè: nempe in concursu tum

dant ad fi

Diversar
rum circ
que obi
patarum
niendum
nis mod
dunt &

Formâ. Hæc constituitur collectione proprietatum, quæ huic

à causa efficiente

Ab obiecto & fine, quod sit

TABULA OPEROSA
EXHIBENS
ANALYSIN TITULI INSTITVTIONVM, PANDECTARVM, ET CODICIS, DE LEGE AQUILIA.

SOLI DEO GLORIA.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0024-8

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0026-9

Strassburg, Diss., 1651-52

ULB Halle
004 774 795
3

Sb.

VD 17

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0027-5

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-324530-p0028-0

2.

Dissertatio Juridica

DE

DELICTO DAMNI ET L. AQVILIA

ejusdem vindice

conscripta

à

GEORGIO HENRICO PANCUG,
Wimpinensi

ARGENTORATI

Typis JOHANNIS PHILIPPI MÜLBII,

ET JOSIÆ STÆDELII,

M. DC. LI.

6.
V. 14. D. 15. V. 4. D. 22.
30
9
1651, 8
3